

Online csillagászati diákolimpia

Ha majd késő utódaink történelmi tanulmányaikban napjainkhoz érnek, minden bizonnyal az egyik legtöbbet emlegetett kifejezés a vírusjárvány lesz. A pandémia fenekestül forgatta fel életünk megszokott menetét, nem kímélve a csillagászati és asztrfizikai diákolimpiát sem. Ki gondolta volna 2019 nyarán Keszthelyen, minden idők egyik legjobban megrendezett olimpiájának végén, hogy nem lesz folytatás a következő évben? Számomra a hazai rendezésű olimpia volt a nyolcadik, amelyen részt vehettem, és bár nehéz az objektivitás talaján maradnom, biztosan állíthatom, hogy a nyolc olimpia közül a miénk ott van annak a bizonyos dobogónak valamelyik fokán. Euforikus hangulatban búcsúztunk el a delegációktól, főleg leendő házigazdáinkat, a kolumbiai csapatot zártuk a szívünkbe. Kolumbia lett volna a következő rendező ország. Biztosak voltunk benne, hogy ez a szép, egzotikus ország méltó folytatást garantál a versenyekhez. A hazai szakmai stáb igen magasra tette a léceket, volt is némi megilletődöttség emiatt leendő házigazdáink részéről, de semmi nem tudta elhomályosítani optimizmusunkat a sikeres folytatást illetően.

Ennek megfelelően kezdtük a tanév indításával egy időben az új csapat kiválasztási folyamatát. A szokásos módon elindult a háromfordulós iskolai verseny, országsszerte megkezdték a munkát a felkészítő szakkörök. Aztán ahogy az idő előrehaladtával sokasodtak az aggasztó hírek, optimizmusunk csökkenése is exponenciálisra módosult. Az iskolai verseny mindhárom fordulóját sikerült megtartanunk, sőt, az országos döntőt is meg tudtuk rendezni Szombathelyen. Az utolsó pillanatban, hiszen egy hétre rá már karanténban volt az ország. A szombathelyi döntőre 28 diákot hívtunk be az iskolai forduló teljesítménye alapján, és a hétvégi, többfordulós verseny végén kiválasztottuk a 10 fős tágabb keret tagjait.

Az IOAA (International Olympiad on Astronomy and Astrophysics, ez a mi diákolimpiai mozgalmunk) vezetősége igyekezett minél későbbre halasztani a döntést, hogy lesz-e 2020-ban olimpia, de vajmi kevés esélyt adtunk rá, hiszen folyamatosan érkeztek az egyre rémisztőbb hírek a világból.

Mindenesetre a 10 fős csapatunkkal megkezdtük a felkészülést, pontosan azzal az elszántsággal, mintha biztosak lennénk az olimpia megtartásában. A karantén alatt minden héten kapták diákjaink a megoldandó feladatsorokat, majd azok megoldásait részletezve, dolgozataik hibáit kielemezve. Sőt, még zoom-foglalkozásokat is be tudtunk iktatni. Június végére aztán megszületett a döntés: minden más tudományos diákolimpiához hasonlóan mi sem rendeztük meg az ez évi megmérettetést. Észtország azonban jelezte, hogy kárpótlásként szívesen rendezne online olimpiát. Persze ez nem kárpótolhatja azt a veszteséget, amit az élő olimpia elmaradása jelentett, de sok ország élt a lehetőséggel, pontosan 36. (Keszthelyen 47 ország versenyzett!)

Megszületett az online verseny neve is: Global e-Competition on Astronomy and Astrophysics. A jelentkező országok küldhettek be feladatjavaslatokat, és a rendezéssel kapcsolatos ötleteiket, elvárásait is.

A karantén feloldásával aztán lehetőségünk adódott a versenyzőinket felkészítő táborba hívni. Az MCSE tarjáni ifjúsági táborának külön szekciójaként egyhetes felkészítés végén, színvonalas verseny keretében sikerült is az ötfős „utazó” csapatot kiválasztanunk. Közben egy diákunk lemondta a kerettagságot, és az is kiderült, hogy a maradék kilenc főt nevezhetjük a versenyre.

A kilenc versenyző neve és iskolája: Takács Dóra (Fazekas Mihály Gimnázium, Budapest), Varga Vázsony (Fazekas Mihály

Gimnázium, Budapest), Mendei Barna (ELTE TTK, korábban: Radnóti Miklós Gimnázium, Szeged), Kozák András (Cambridge-i Egyetem, korábban: Apáczai Csere János Gimnázium, Budapest), Tordai Tegze (Bethlen Gábor Református Gimnázium, Hódmezővásárhely), Ludányi Levente (SZTE Gyakorló Gimnázium, Szeged), Mátéfy Ádám (Balassi Bálint Nyolcévfolyamos Gimnázium, Budapest), Simon Tamás Thomas Mann Gymnasium, Budapest), Kertész Balázs (Debreceni Református Gimnázium)

lyai voltak, minden fordulót előben kellett közvetíteni hanggal, amibe az ellenőrök bármikor bekapcsolódhattak. A felügyelet csapatvezetőink látták el, dr. Kovács József, Dr. Bódi Attila, Világos Blanka és Dálya Gergely. A közvetítést rögzítenünk kellett, és azt a végén eljuttatnunk a rendezőknek. A versenyzők a számológépeiken kívül más segédeszközt nem használhattak, a kézzel írt számolásaikat lefényképezve a forduló végén 20 percen belül fel kellett tölteniük. A válaszok nagyobb részét a számítógépes felületen adták meg.

Együtt a csapat és a felkészítők (Világos Blanka felvétele)

A tábori felkészítésben áldozatos munkát vállalt Dálya Gergő, Jäger Zoltán, Kalup Csilla, Knoch Júlia, Világos Blanka, dr. Hegedüs Tibor.

Csapatunknak Budapestig kellett csak utaznia Bogotá helyett, ám Kozák András a brit járványügyi szabályok miatt kénytelen volt előbb elfoglalni kollégiumi helyét Cambridge-ben, így ő onnan vett részt a versenyen. Az internetes egyéni verseny három napon át tartott, helyszíne az Újpesti Könyves Kálmán Gimnázium informatika terme volt. A rendezésnek szigorú szabá-

Szeptember 25-én 3 óras elméleti forduló várt diákjainkra, másnap a 3,5 óras adatfeldolgozás, majd vasárnap a másfél óras észlelési fordulóval zárult az egyéni verseny. A feladatsorok angolul érkeztek, de a magyar fordítás is tanulóink rendelkezésére állt – köszönet ezért a versenyt szervező, abban végig aktívan közreműködő szakmai stáb tagjainak (Kalup Csilla, Világos Blanka, Dálya Gergő, dr. Kovács József, dr. Bódi Attila, dr. Hegedüs Tibor)

A ferasztó munka feszültségét igyekeztük oldani például azzal is, hogy idén se marad-

junk olimpiás póló nélkül – terveztünk hát egyet házilag (l. a csoportképen).

Bizonyára sokan kíváncsiak a feladatokra. Ezek az eredeti angol nyelvű megoldásokkal együtt megtalálhatók az alábbi linken: gecaa.ee/competition-problems-and-solutions/, az olimpia magyar honlapján a feladatok magyarul is olvashatók: www.bajaobs.hu/ioaa/. Érdemes belelapozni a feladatso-

MCSE honlapján olvashatunk egy versenyzői szemmel írt beszámolót Varga Vázsony tollából (Az idei diákolimpia csapatversenye és amatőrcsillagászati vonatkozásai), de mindjárt említsük meg az itt született nagyszerű eredményt is: az első helyezett csapat tagja Mátéfy Ádám, a második helyezett csapat oszlopos tagja pedig Varga Vázsony volt.

A magyar olimpiai csapat kabalája, a Kockásfülű nyúl, háttérben a feladatokkal küzdő diákok (Világos Blanka felvétele)

rokba, hogy lássuk, milyen magas szinten kellett fiataljainknak csillagászati problémákat, feladatokat megoldaniuk. És hogy ez mennyire sikerült, arra október 23-án megtartott éremosztási ünnepségen derült fény. Minden idők legjobb magyar eredményét elérve versenyzőink egyéni eredménye: négy ezüstérem (Varga Vázsony, Tordai Tegze, Ludányi Levente, Mátéfy Ádám), három bronzérem (Takács Dóra, Simon Tamás, Mendei Barna), és két dicséret (Kertész Balázs, Kozák András).

Az egyéni versenyek befejeztével kezdődött a csapatverseny, a csapatokba sorsolás útján kerültek különböző nemzetiségű versenyzők. Magáról a csapatversenyről az

Számunkra ünnep volt ez a nap, mert ismét bebizonyosodott, hogy a befektetett munka meghozza gyümölcsét. A tehetséges tanulókkal való foglalkozás befektetés a jövőbe, így nélkülözhetetlen. Elcsépell frázisnak tűnik, pedig szentül igaz: egyik legnagyobb kincsünk a tehetség, kötelességünk hát azt nevelni, kibontakozását segíteni.

Köszönet Takács Dóri és a srácok nagyszerű teljesítményéért, az élményért, köszönet mindenkinek, aki a munkánkat segítette, köszönöm, hogy ilyen csapatban dolgozhatok!

*Udvardi Imre
a Könyves Kálmán Gimnázium tanára, az
IOAA magyar koordinátora*